

Nr 43.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

I en den 9 maj 1947 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 307, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om ändring i förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Beträffande ifrågavarande författningsförslags lydelse hänvisas till utskottets hemställan.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bland annat följande.

Ändringar med anledning av processreformen.

Till de spörsmål som kräva beaktande i samband med processreformen hör frågan om de rättssökandes skyldighet att bidra till kostnaderna för domstolsväsendet. Denna fråga regleras för närvarande huvudsakligen i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften och förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen. Rättegångsavgifter uttagas nämligen hos oss väsentligen i form av stämpel och lösen för domstolarnas expeditioner. Såvitt de egentliga rättegångsmålen angår kommer vid underrätterna främst i betraktande utskrift av domstolens protokoll. Dessa är kârändan skyldig att lösa mot avgifter som bestämts med hänsyn ej blott till själva utskriftskostnaden utan även i någon mån till det arbete målet i övrigt föranlett. I övrrätterna ligger huvudvikten vid den stämpel som erlägges för dom eller utslag. Även i fråga om ärenden är avgiftsplikten vid underrätterna i stor utsträckning utformad såsom en skyldighet för sökanden att lösa protokollsutskrift. I vissa fall, såsom i inskrivnings- och andra registreringsärenden, äro avgifterna däremot främst anknutna till ett av domstolen utfärdat bevis att sökt åtgärd blivit vidtagen.

De rättegångsavgifter som utgå i form av stämpel tillfalla statsverket. Lösenavgifterna däremot tillkommo ursprungligen vederbörande befattningshavare såsom bidrag till deras avlöning. I samband med den lönereglering

för häradshövdingarna som genomfördes den 1 juli 1943 infördes emellertid för häradsrätternas del en annan ordning i detta avseende. Numera skall sålunda lösen som utgår vid dessa domstolar redovisas till statsverket. Såsom framgår av § 5 lösenförordningen skall därför vid häradsrätt lösen ej vidare debiteras på expeditionen. I stället skall i allmänhet utgå stämpel till motsvarande belopp. Vad stadsdomstolarna angår har i ett flertal städer i samband med löne regleringar för rådhusrättens ledamöter bestämts, att förekommande lösenavgifter skola ingå till stadens kassa. Föreskrifter av sådan innebörd gälla numera i så gott som alla större städer. I vissa mindre och medelstora städer utgör lösenintäkten dock alltjämt en avsevärd del av befattningshavarnas inkomster av tjänsten. Lösen vid överrätterna redovisas till statsverket.

I processkommissionens den 15 december 1926 avgivna principbetänkande angående rättegångsväsendets ombildning anfördes (del III s. 221), att vid en reform efter de grunder som förordades i betänkandet måste träffas en annan teknisk anordning för rättegångsavgifters uttagande än den nu brukade. För närvarande vore protokollets omfattning och antalet rättegångstillfällen avgörande för storleken av de avgifter som påfördes parterna i rättegångsmålen i underrätterna. Med de regler kommissionen förordat beträffande protokollföreningen i underrätt bleve protokollet ej ägnat att utgöra grund för en beräkning av de avgifter parterna borde erlægga. I regel komme det ej heller att föreligga anledning att föreskriva skyldighet för parterna att lösa protokollet. Kommissionen utginge därför ifrån att rättegångsavgifterna skulle knytas till särskilda processuella åtgärder under ett måls fortgång, så att den part som påkallat åtgärden finge gälda den därmed förenade avgiften. Något förslag hur detta tekniska spörsmål skulle lösas ansåg sig kommissionen emellertid icke böra framlägga.

Ej heller processlagberedningen företog frågan om rättegångsavgifter till närmare behandling. I sitt år 1938 avgivna betänkande med förslag till ny rättegångsbalk anförde beredningen, att denna fråga övervägande vore av beskattningsnatur och därför utan olägenhet kunde behandlas särskilt. Beredningens betänkande den 17 mars 1944 med förslag till lag om införande av nya rättegångsbalken m. m. berör så gott som uteslutande bestämmelser av lags natur och avser i princip icke författningar på det administrativa området eller åtgärder av förvaltningskaraktär.

Sedan 1946 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t beslutat att nya rättegångsbalken skall träda i kraft den 1 januari 1948, utarbetades i oktober 1946 inom justitiedepartementet en *promemoria med utkast till ändringar i stämpel- och lösenförordningarna med anledning av rättegångsreformen*. Över denna promemoria ha, efter remiss, *ytranden* avgivits av vissa myndigheter och sammanslutningar.

Beträffande innehållet av berörda promemoria ävensom vad som i däröver avgivna *ytranden* anförts tillåter sig utskottet hänvisa till det vid pro-

positionen fogade statsrådsprotokollet. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen:

Huvudlinjerna i promemorian, s. 13—19,

Yttranden rörande huvudlinjerna i promemorian, s. 19—31,

De särskilda bestämmelserna i författningsutkastet, s. 31—40.

I samband härmed har i propositionen behandlats jämväl frågan om avgiftsfrihet för förundersökningsprotokoll, se s. 40—41.

Till stöd för det i propositionen framlagda förslaget i förevarande avseenden har *departementschefen* anfört följande:

»De förslag i fråga om rättegångsavgifter, som framlagts i den i det föregående omförmälda promemorian, ha i första hand betingats av de ändrade reglerna för protokollföring i underrätt. De skäl som anförts för att skyldigheten att gälda rättegångsavgifter ej längre bör anknytas till protokollet synas mig övertygande. Jag ansluter mig också till tanken att dylika avgifter, åtminstone tillsvidare, allttjämt skola uttagas i form av stämpel och expeditionslösen. I vissa remissyttranden har anförts, att en särskild avgiftsförfattning borde utfärdas för domstolarna, vilken endast skulle upptaga ett slags avgifter i stället för både lösen och stämpel samt därutöver innefatta fullständiga regler om tiden för expeditioners tillhandahållande, underrättelsers avsändande till andra myndigheter o. s. v. Från andra håll ha önskemål framställts om sammanslagning av lösen- och stämpelförordningarna samt om en allmän översyn av de däri meddelade föreskrifterna. Även för egen del vill jag framhålla det önskvärda i att nämnda förordningar snarast möjligt ersättas med enhetliga och mera överskådliga bestämmelser. Härför erfordras emellertid en omfattande utredning, som icke kan medhinnas före den dag då nya rättegångsbalken skall träda i kraft. Ej heller torde det vara lämpligt att vad som är av betydelse för domstolarna nu utbrytes och upptages i en särskild författning. Detta skulle nämligen kräva en omarbetning av så genomgripande natur att den icke bör ske utan samband med en mera allmän revision.

Vad närmare beträffar ordningen för avgifternas uttagande tillstyrker jag den i promemorian förordade lösningen att avgiftsplikten främst skall anknytas till rättens dom eller slutliga beslut samt att vid underrätt dessutom skall uttagas ett mindre belopp vid rättegångens inledande. Mot detta förslag har i yttrandena icke gjorts annan anmärkning än att två av rikets vattensdomare avstyrkt dess genomförande för vattensdomstolarnas del. Det torde emellertid icke böra ifrågakomma att vid dessa domstolar tillämpa ett annat system än vid de allmänna domstolarna.

Även förslaget att den första avgiften vid underrätt skall uttagas genom stämpelbeläggning av ingiven ansökan medan endast lösen skall utgå för underrättens avgörande synes mig praktiskt och i övrigt lämpligt. Därigenom minskas avsevärt olägenheten av avgiftsbestämmelsernas uppdelning på två skilda författningar. Överståthållarämbetet har ansett, att en omkastning härvidlag borde ske så att det belopp som skall betalas i samband med an-

hängiggörandet i stället uttages i form av lösen. Enär i många fall någon expedition icke kommer att utfärdas i nämnda sammanhang, skulle emellertid en sådan ordning svårigen kunna genomföras.

Som allmän utgångspunkt för bestämmandet av de nya avgifternas storlek har i promemorian angivits att någon minskning ej borde ske i statsverkets eller städernas inkomster. Denna ståndpunkt synes mig böra godtagas. I detta sammanhang är särskilt att märka att processreformen torde komma att medföra en ökning av de allmänna kostnaderna för domstolsväsendet. Icke minst för städernas del skulle det därför uppenbarligen framstå såsom föga berättigat att sänka de lösenbelopp som uttagas av de rättssökande. I promemorian har föreslagits att rättegångsavgifterna skola fastställas så, att täckning kan erhållas även för de särskilda utgifter som uppkomma för delgivning genom rättens försorg. Till detta förslag har Kungl. Maj:t redan tagit ståndpunkt i annat sammanhang. Genom proposition (nr 188) till innevarande års riksdag har sålunda framlagts förslag till lag om ändring i nya rättegångsbalken, innebärande bland annat, att part i allmänhet icke skall vara skyldig att utgiva kostnad för delgivning som ombesörjes av rätten. Därvid har förutsatts att utgifterna för dylika delgivningar i stället skola slås ut på samtliga mål genom lämplig höjning av stämpel- och lösenavgifterna.

I vissa remissyttranden har gjorts gällande att även med sålunda angivna utgångspunkter beloppen borde kunna sättas lägre än som skett i promemorian.

Enligt de i promemorian verkställda beräkningarna — som hänföra sig endast till tvistemål vid underrätterna — skulle de föreslagna taxorna för dessa måls vidkommande medföra en ökning av lösenintäkterna med närmare 20 000 kronor och en stegring av stämpeluppbörden med bortåt 300 000 kronor om året. Frågan huruvida skäl förefinnas för en sådan ökning står, såsom styrelsen för Sveriges advokatsamfund framhållit, i sammanhang med spörsmålet till vilket belopp det allmännas nya utgifter för delgivningar böra uppskattas.

Det framstår såsom uppenbart, att städernas kostnader för officialdelgivningar komma att bli jämförelsevis små. Nya direkta utgifter torde i stort sett uppstå allenast i de fall då stämningsman måste anlitas för delgivningens verkställande. Man lär kunna räkna med att behov därav endast i ringa utsträckning kommer att föreligga vid stadsdomstolarna. Av 12 kap. 14 § och 33 kap. 21 § nya rättegångsbalken följer, att när part hos rätten uppgivit ombud, delgivning i allmänhet kan ske med ombudet. Sådan delgivning torde i flertalet fall kunna verkställas på det sättet, att den ifrågavarande handlingen översändes till ombudet i vänligt brev med begäran om erkännande av mottagandet. Jag erinrar att enligt 33 kap. 25 § nya rättegångsbalken advokats skriftliga erkännande av delgivning med honom skall gälla såsom fullt bevis om delgivningen. I den mån nämnda form för delgivning ej anses betryggande torde i städerna vanligen kunna anlitas delgivning genom postverket i den särskilda ordning varom föreskrifter komma att med-

delas på administrativ väg. På grund av bestämmelserna i 33 kap. 8 § nya rättegångsbalken kommer nämligen i regel detta delgivningssätt att kunna användas även om den sökte ej vistas i sitt hem vid de tider då posten brukar utbäras. Beträffande stämning kan visserligen s. k. surrogatdelgivning enligt sistnämnda lagrum i allmänhet icke tillämpas, men denna svårighet lär ofta kunna undanröjas genom att delgivningsförsändelsen adresseras till den söktes arbetsplats i stället för till hans bostad.

Även med beaktande av vad sålunda anförts torde det emellertid knappast finnas utrymme för en generell sänkning av de i promemorian föreslagna lösenbeloppen. Jag vill i detta sammanhang erinra, att det beräknade lösenöverskottet delvis hänför sig till häradsrätterna och alltså icke i sin helhet skulle komma städerna till godo. Därjämte må anmärkas, att medan enligt promemorian regeln om kostnadsfri delgivning icke skulle tillämpas om delgivningen verkställdes i utlandet eller skedde genom kungörelses införande i tidning, tillräcklig anledning icke ansetts föreligga att meddela avvikande bestämmelser för dessa fall.

För statsverkets del har man i främsta rummet att räkna med ökade avgifter till postverket för tjänsteförsändelser. Vidare bör beaktas, att delgivning genom stämningsman säkerligen måste tillgripas oftare på landet än i stad samt att sådan delgivning i glesbebyggda trakter kan komma att draga avsevärda kostnader. Det får alltså anses befogat att företaga en väsentligt större höjning i fråga om stämpelavgifterna än med avseende å lösen. Emellertid torde det icke vara erforderligt att beträffande stämpel vid underrätterna gå fullt så långt som förordats i promemorian. Det stämpelöverskott som beräknats uppkomma vid dessa domstolar bör enligt min uppfattning redan i och för sig kunna tåla en viss reduktion. Därtill kommer att de nya avgiftsbestämmelser som föreslagits för överrätternas del kunna beräknas medföra en avsevärt större ökning av stämpeluppbörden vid hovrätterna än som kräves för att täcka delgivningskostnaderna där. Med hänsyn härtill och då någon sänkning av överrättsavgifterna icke synes påkallad, torde i stället en ytterligare nedsättning böra göras i fråga om stämpelavgiften för stämningsansökan vid underrätt.

I samband med angivandet av de allmänna riktlinjer för avgifternas fastställande, som jag redan berört, har i promemorian uttalats att man borde söka anpassa kostnaderna i varje särskilt mål efter handläggningens omfattning. Till vinnande av detta syfte har föreslagits, att avgiften för stämningsansökan skall sättas lägre än eljest i vissa mål samt att avgiften för dom skall uppdelas i dels en fast grundavgift och dels tilläggsavgifter för sammanträden för muntlig förhandling. Grundavgiften har angivits lägre för de fall då domen utfärdas i förenklad form. Såvitt tvistemålen angår kan detta förekomma då fråga är om tredskodom eller dom, varigenom kärandens talan bifalles på grund av svarandens medgivande eller överrätt fastställer lägre rätts dom.

I åtskilliga remissyttranden har erinrats att förslaget, trots den differentiering som sålunda förordats, komme att leda till en fördyring av de mindre

målen och en minskning av kostnaderna i de större. Särskilt har anmärkts, att vanliga enkla kravmål som avgjordes genom tredskodom vid första rättegångstillfället ej borde belastas med så höga kostnader som förutsatts i promemorian. Även beträffande tvistiga mål om obetydliga värden samt äktenskapsmål och andra familjerättsliga mål har förslaget ansetts medföra obilliga resultat. Å andra sidan har framhållits att de stora processerna om avsevärda belopp kunde bära betydligt högre avgifter än som föreslagits.

Det är ett naturligt önskemål att rättegångsavgifterna i det särskilda fallet så nära som möjligt anpassas efter den omfattning vari domstolens tid och arbetskrafter tagas i anspråk. Ganska starka skäl tala även för att genomföra en differentiering på grundval av tvisteföremålets värde och målens olika bärkraft i övrigt. Emellertid bör också tillses att avgiftsbestämmelserna ej bli för vidlyftiga eller invecklade. Framför allt böra sådana stadganden undvikas som kunna ge upphov till tveksamhet om hur stämpel- och lösenbeloppen rätteligen skola beräknas. Detta utgör enligt min uppfattning ett vägande skäl mot att göra avgifterna beroende av tvisteföremålets värde. Såsom Stockholms magistrat framhållit kan det stundom vara förenat med avsevärda svårigheter att bestämma detta värde. En uppdelning efter värdegränser kan för övrigt ej medföra tillfredsställande resultat, om ej gruppernas antal göres tämligen stort och skillnaden dem emellan jämförelsevis obetydlig. Eljest kan den olika behandlingen av näraliggande gränsfall lätt komma att te sig stötande. Liknande betänkligheter möta mot varje annat särskiljande på grundval av målens beskaffenhet. Sålunda kunna visserligen de familjerättsliga målen sägas bilda en grupp för sig, men den närmare gränsdragningen erbjuder i praktiken avsevärda svårigheter. I detta sammanhang vill jag också framhålla att familjerättsmålen relativt ringa ekonomiska bärkraft icke så mycket beror på processföremålets natur som därpå att parterna ofta tillhöra de mindre bemedlade befolkningslagren. Behovet av billig process i dylika mål synes därför snarare böra tillgodoses enligt reglerna om fri rättegång än genom tillämpning av särskilda nedsatta avgiftstaxor.

På grund av vad sålunda anförts kan jag icke ansluta mig till det av advokatsamfundets styrelse framställda förslaget om lägre avgift för dom i vissa slags mål. Ej heller synes det mig lämpligt att, på sätt skett i promemorian, genomföra en uppdelning efter sådana linjer av stämpelavgiften för stämningsansökan. Sistnämnda avgift torde för övrigt kunna sättas så låg att behovet av differentiering bortfaller.

I fråga om domsavgiftens anpassande efter målets storlek och handläggningens omfattning tillstyrker jag i princip den i promemorian förordade lösningen med grundavgift och särskilda tilläggsavgifter för sammanträden. Göta hovrätt har ansett att tilläggsavgift borde utgå även för skriftväxling under målets beredande. Tillräckliga skäl synas mig emellertid icke föreligga att taga hänsyn till sådan skriftväxling, vilken i allmänhet torde bereda domstolen föga besvär. Vad närmare angår storleken av nu ifrågavarande avgifter delar jag uppfattningen att kostnaderna i vanliga tredskomål böra

hållas så låga som möjligt. Grundavgiften för dom i förenklad form torde därför böra sättas lägre än som föreslagits. Även beträffande grundavgiften för annan dom torde en jämkning vara påkallad. En bättre avvägning synes kunna vinnas, om avgiften sänkes för första arket men däremot höjes väsentligt för varje följande ark. Såsom styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare framhållit lär nämligen under den nya rättegångsordningen domen bli längre ju mera invecklat målet varit. Det må även framhållas, att en beräkning efter sådana grunder medför mindre rubbning med avseende å kostnaderna i vattenmål. Slutligen torde — i enlighet med vad som förordats i flera remissyttranden — tilläggsavgifterna för sammanträden böra utformas så, att visst belopp beräknas för varje dag då sammanträde hållits, med undantag dock för första sammanträdesdagen för förberedelse. Att på sätt Göta hovrätt föreslagit därvid göra undantag för det fallet, att sammanträde som pågått under två dagar likväl sammanlagt varat endast några få timmar, kan enligt min mening icke anses erforderligt. Det bör nämligen knappast ifrågakomma att påbörja en förhandling av denna omfattning så sent, att den ej hinner slutföras samma dag.

Till frågan, hur avgiftsbeloppen närmare skola bestämmas, återkommer jag vid behandlingen av innehållet i författningsutkastet. Jag övergår nu till detta ämne.

De nya bestämmelserna om stämpel till ansökningar böra tydligt upptagas i 8 § stämpelförordningen.

För stämningsansökan torde böra fastställas en enhetlig stämpel av 10 kronor. Med en sådan avgift lära statsverkets anspråk på gottgörelse för delgivningskostnader bli skäligen tillgodosedda och för parterna kan beloppet ej anses betungande.

Som förutsättning för stämpelbeläggning av annan ansökan än stämningsansökan har i promemorian angivits att ansökningsförfarandet sker skriftligen samt att därigenom ett mål eller ärende anhängiggöres vid rätten. Det har emellertid även föreslagits att uppteckning av muntlig ansökan om betalningsföreläggande skall vara likställd med skriftlig ansökan. Svea hovrätt har anmärkt, att dessa regler ledde till otillfredsställande resultat i sådana fall, då sökanden hade val rätt mellan skriftligt och muntligt ansökningsförfarande. På grund härav har hovrätten ifrågasatt, om icke andra ansökningar än stämningsansökningar borde lämnas fria eller i varje fall stämpelbeläggas endast när skriftlig form för ansökningsföreläggande vore föreskriven. Styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare har ansett stämpelplikten vid sidan av stämningsansökan böra omfatta endast konkursansökan samt ansökan om lagsökning eller betalningsföreläggande. För egen del tillstyrker jag den i promemorian föreslagna ordningen. Denna är, såsom Svea hovrätt också framhållit, praktisk och enkel i tillämpningen, och den omständigheten att kostnaderna för förfarandet i allmänhet komma att bli lägre vid muntlig än vid skriftlig ansökan synes mig icke böra tillmätas avgörande betydelse. Det avsteg från huvudregeln som föreslagits beträffande muntlig ansökan

om betalningsföreläggande torde, såsom framgår av det förut anförda, vara väl motiverat av den särställning sådan ansökan även i övrigt intager.

Även såvitt angår stämpelavgiftens storlek i nu åsyftade fall — 5 kronor — samt reglerna om frihet från stämpel för ansökan i vissa ärenden kan jag i huvudsak ansluta mig till vad som föreslagits i promemorian. Vattenrättsdomaren vid Västerbygdens vattendomstol har ansett stämpelfrihet böra stadgas jämväl med avseende å ansökan i vattenmål. Till stöd härför skulle visserligen kunna anföras att enligt lagen den 20 december 1946 (nr 839) om ändring i vattenlagen kostnaderna för officialdelgivning i vattenmål skola bestridas av parterna och icke av det allmänna. Det oaktat synas mig emellertid övervägande skäl tala för att också i dessa mål stämpelbelägga den handling varigenom rättegången inledes. Jag anser mig alltså icke böra biträda förslaget att ansökan i vattenmål skall vara fri från stämpel. I stället förordar jag med hänsyn till beskaffenheten av dessa mål att stämpelavgiften för dylik ansökan sättes 5 kronor högre än eljest, eller således till samma belopp som jag föreslagit i fråga om stämningens ansökan. Därigenom undviks den av vattenrättsdomaren vid Norrbygdens vattendomstol påtalade olägenheten att kostnaden skulle bli mindre i ansökningsmål än i stämningensmål.

Beträffande författningstextens avfattning har Svea hovrätt anført, att tvekan syntes kunna uppstå, huruvida en ansökan om återvinning eller återupptagande skulle anses medföra att ett mål bleve anhängiggjort. Med anledning härav vill jag framhålla, att enligt nya rättegångsbalken återvinningsförfarandet är att betrakta som en fortsättning av det ursprungliga målet. Detsamma gäller sådan handläggning som sker efter ansökan om måls återupptagande.

Samma hovrätt har vidare funnit viss osäkerhet kunna föranledas av bestämmelsen att stämningens ansökan och annan ansökan skall beläggas med stämpel då den inkommer till rätten. Enligt hovrättens mening borde stämpelbeläggning ej ske, om ansökningen funnes böra omedelbart avvisas. I detta hänseende vill jag erinra, att ett beslut om avvisning icke hindrar att en rättegång på grundval av ansökningen ändock kan komma till stånd. Om beslutet överklagas, kan detta leda till återförvisning eller sådan hänvisning till behörig domstol som omförmåles i 10 kap. 20 § och 19 kap. 11 § nya rättegångsbalken. Särskilt med hänsyn härtill bör enligt min uppfattning stämpelavgift uttagas även för ansökan som genast avvisas. Om något formligt avvisningsbeslut icke meddelas utan parten under hand får återtaga ansökningen, torde emellertid, i enlighet med den praxis som brukar tillämpas i inskrivningsärenden, stämpelbeläggning kunna underlåtas.

Som jag förut nämnt torde stämningens ansökningar framdeles endast sällan komma att utlämnas till kåranden för delgivning. Även andra ansökningar torde oftast komma att få kvarligga hos rätten. I regel kommer parten följaktligen icke att kunna utöva någon kontroll över att stämpelbeläggning av ansökningen behörigen ägt rum. Med hänsyn härtill kunde det ifrågasättas om icke en annan kontrollmöjlighet borde tillskapas, t. ex. genom föreskrift

om skyldighet att använda dubbla beläggningsstämplar. För att en sådan föreskrift skall bli fullt effektiv torde emellertid krävas att en avskrift av de förteckningar som skola föras över inkomna mål och ärenden insändes till hovrätt eller annan myndighet för granskning. Detta skulle enligt min mening vara alltför betungande. Man torde därför få nöja sig med den garanti som vinnes genom att inkomna ansökningar i regel bli föremål för behandling av flera olika befattningshavare vid domstolen. Svea hovrätt har föreslagit att i stämpelförordningen skall stadgas skyldighet att lämna sökanden kvitto å sådant stämpelbelopp som nu är i fråga. Härigenom ökas dock icke möjligheten till kontroll av att stämpelbeläggning verkligen äger rum, utan man vinner allenast att parten kan skydda sig mot oberättigade krav på dubbelbetalning. Något behov av att meddela särskilda föreskrifter i sådant syfte synes emellertid knappast föreligga. Att kvitto skall lämnas om parten begär det ligger i sakens natur.

På sätt framhållits i promemorian bör tydligen frihet från stämpel för ansökan äga rum i samma utsträckning som enligt 7 § stämpelförordningen gäller beträffande stämpel till expeditioner. Mot det föreslagna tillägget till 19 § har jag följaktligen intet att invända.

I detta sammanhang vill jag erinra, att bestämmelser om stämpelfrihet förekomma även annorstädes än i 7 § stämpelförordningen. Enligt lagen om arbetsdomstol är sålunda part vid denna domstol berättigad till avgiftsfria expeditioner. I analogi härmed torde även stämningsansökning vid arbetsdomstolen böra vara fri från stämpel. Uppenbart är vidare, att stämpelbeläggning av ansökningar ej böra äga rum vid de s. k. förvaltningsdomstolarna. I fråga om dessa böra för övrigt de nya avgiftsreglerna överhuvud icke tillämpas. På grund av vad sålunda anförts torde föreskrift böra meddelas att med »domstol» skall förstås allenast allmän domstol samt domstol i jorddelningsmål och vattenmål.

Vad slutligen beträffar frågan om påföljd för underlåten stämpelbetalning synas mig de bestämmelser som förordats i denna del icke innefatta tillräckliga garantier mot missbruk. De skulle dessutom lätt kunna medföra att domstolar och indrivningsmyndigheter oskäligt betungades. Enligt min uppfattning bör den påföljd som i allmänhet är stadgad för underlåtenhet att betala stämpel till enskild handling — nämligen att handlingen icke må mottagas — utan olägenhet kunna tillämpas även beträffande stämningsansökningar och därmed jämförliga ansökningar. Den fara för rättsförlust som i promemorian åberopats såsom skäl häremot torde icke böra tillmätas avgörande betydelse. Såsom styrelsen för föreningen Sveriges härads hövdingar påpekat föreligger redan nu en motsvarande risk i åtskilliga fall, t. ex. då fråga är om inteckning, äktenskapsförord eller lösöre köpsavhandling. Den som ej är i stånd att betala avgiften, kan ju också erhålla befrielse. På grund av vad sålunda anförts förordar jag, att 34 § stämpelförordningen bibehållas vid sin nuvarande lydelse.

I fråga om avgifterna för dom och slutligt beslut har jag redan uttalat min anslutning till tanken att dessa avgifter vid underrätt

helt skola utgå såsom lösen. En viss förenkling av författningstexten skulle kunna vinnas, om samma grundsats tillämpades för överrätternas del. Då lösen vid överrätterna alltid skall redovisas till statsverket och uttagas genom stämpelbeläggning, skulle det dock te sig föga naturligt att låta de viktigaste avgiftsbestämmelserna för dessa domstolar få sin plats i lösenförfordningen. Detta skulle också innebära att föreskrifterna i ämnet finge sökas på annat håll än där befattningshavarna äro vana att finna dem. Jag tillstyrker därför förslaget att avgifterna för överrätternas avgöranden fortfarande skola ha formen av stämpel.

Vad avgifternas storlek beträffar förordar jag, att vid underrätt grundavgiften för dom i förenklad form bestämmes till 10 kronor. I fråga om annan dom bör enligt min mening grundavgiften utgöra 20 kronor för första arket och 15 kronor för varje följande ark. De tilläggsavgifter som skola utgå då domen utgives till kåranden torde böra fastställas till 10 kronor för varje sammanträdesdag för förberedelse utöver den första samt 20 kronor för första huvudförhandlingsdagen och 40 kronor för varje följande dag då sammanträde för sådan förhandling ägt rum. På sätt föreslagits i promemorian bör dock tillika föreskrivas, att tilläggsavgift ej må beräknas för huvudförhandling som hålles i omedelbart samband med förberedelsen.

Bestämmas avgiftsbeloppen i enlighet med det sålunda anförda, komma kårandens kostnader — om hänsyn tages även till stämpeln för stämningansökningen — att i ett vanligt tredskomål uppgå till $(10 + 10)$ 20 kronor. Ett mål som är tvistigt men likväl på grund av parternas samtycke avgöres av en lagfaren domare ensam vid huvudförhandling i omedelbart samband med förberedelsen kommer normalt att draga en sammanlagd kostnad av $(10 + 20)$ 30 kronor. Erfordras huvudförhandling inför fullsutten rätt, kommer kostnaden att uppgå till $(10 + 20 + 20)$ 50 kronor om domen omfattar ett ark, till 65 kronor om den sträcker sig in över ännu ett ark o. s. v.

Förslaget kan beräknas medföra, att den sammanlagda lösenintäkten av domsutskrifter kommer att överstiga den nuvarande inkomsten av protokollslösen i rättegångsmål med ungefärligen samma belopp som skulle blivit fallet enligt den i promemorian förordade taxan. Såvitt nu kan bedömas torde det icke förefinnas någon risk för att sådana befattningshavare som alltjämt åtnjuta sportler skola få vidkännas någon minskning i denna inkomst. Skulle det framdeles visa sig, att sådan minskning likväl inträder, torde få upptagas till övervägande huruvida icke vederbörande i särskild ordning bör beredas skälig kompensation.

I några remissyttranden har gjorts gällande, att underrätts dom eller transumt därav som utskrivs till icke lösnings skyldig part borde likställas med avskrift eller i allt fall utlämnas mot lägre lösen än den eljest gällande grundavgiften. Detta förslag skulle emellertid leda till en icke obetydlig minskning i städernas löseninkomster, och jag har därför ej ansett mig böra upptaga detsamma. Jag erinrar om att lösenavgiften för underrätts protokoll för närvarande är lika hög vare sig protokollet utgives till kåranden eller till annan part.

Vidare ha yrkanden framställts om nedsättning av avgifterna i sådana fall då först deldom och sedan slutdom meddelas. Med anledning härav må framhållas, att det redan i promemorian torde ha varit förutsatt, att i dylika fall tilläggsavgifter för sammanträden som debiterats på deldomen skulle avräknas vid beräkning av lösen för slutdomen. Detsamma bör för övrigt gälla då flera domar eljest meddelas i ett mål ävensom då rätten före målets avdömande meddelat beslut, varigenom talan till viss del avvisats. Till förebyggande av tvekan torde ett uttryckligt stadgande böra meddelas härom. Tillräckliga skäl att dessutom medgiva nedsättning även av grundavgiften för ettdera eller båda avgörandena synas mig däremot icke föreligga.

Ej heller torde det vara erforderligt att, på sätt påyrkats av vattenrättsdomarna vid Österbygdens och Söderbygdens vattendomstolar, sätta grundavgiften lägre än eljest i vissa ansökningsmål enligt vattenlagen.

Vad beträffar underrätts slutliga beslut torde annan ändring ej påkallas i förslaget än att grundavgiften för varje ark utöver det första bör höjas till 5 kronor och att tilläggsavgifter böra utgå icke för sammanträden utan i stället för sammanträdesdagar. Styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare har anfört, att särskilda bestämmelser syntes erforderliga för de fall, då slutligt beslut intagits i protokoll och utskrift meddelades i form av transumt av protokollet. Enligt styrelsens mening borde i dessa fall endast beslutsavgift och icke tillika protokollsavgift utgå. För min del anser jag den omständigheten att ett slutligt beslut intagits i protokoll alltid böra medföra att såväl sedvanlig protokollsavgift som beslutsavgift uttages. För att tydligt utmärka detta bör författningstexten på denna punkt avfattas något annorlunda än som föreslagits.

Vid överrätt synes avgiften för dom i förenklad form lämpligen böra sättas till 25 i stället för föreslagna 30 kronor. För annan dom förordar jag en grundavgift av 35 kronor för första arket och 15 kronor för varje följande ark. Tilläggsavgifterna torde böra utgå med 15 kronor för varje dag då sammanträde hållits för målets beredande samt med 30 kronor för första dagen och 50 kronor för varje följande dag då sammanträde för huvudförhandling ägt rum. Beträffande slutligt beslut torde böra vidtagas motsvarande jämkningar som jag förordat i fråga om sådant beslut av underrätt.

De sålunda angivna reglerna för stämpelbeläggning av överrätts avgörande böra dock enligt min uppfattning tillämpas endast när parten är skyldig att lösa expeditionen. Som Skånska hovrätten framhållit lär anledning saknas att frångå den för överrätterna nu gällande föreskriften, att utslag som utgives till icke lösningsskyldig part skall behandlas såsom avskrift.

Vad beträffar de övriga spörsmål som berörts i promemorian och remissyttrandena vill jag framhålla följande.

Jag tillstyrker att skyldigheten för kärke, sökande eller klagande att lösa expedition i huvudsak begränsas till dom och slutligt beslut samt protokoll, såvitt det innefattar slutligt beslut. Avgiften för annat protokoll torde i enlighet med vad som föreslagits i författningsutkasterna böra sättas lika med

den, som gäller för avskrift, även när protokollet utgives till part. Förelägganden, kallelser och andra dylika expeditioner böra i allmänhet vara avgiftsfria. Såvitt angår sådana expeditioner som omförmålas i § 10 fjärde stycket lösenföreläggningen torde dock avgiftsplikten tills vidare böra bibehållas. Styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare har i sitt yttrande över promemorian ifrågasatt, om icke skyldigheten att gälda stämpel och lösen för offentlig stämning och kallelse å aktiebolags borgenärer borde upphöra. Frågan härom står emellertid icke i omedelbart samband med processreformen, och tillräckliga skäl synas mig icke föreligga att ändock upptaga den i förevarande sammanhang.

Ej heller torde det vara anledning att — på sätt jämväl ifrågasatts i sistnämnda yttrande — nu ingå på frågan om upphävande av Kungl. brevet den 18 mars 1864 att portofrihet ej äger rum för vissa meddelanden i konkurs. Vad angår underrättelser i ärenden om dödsbos avträdande till förvaltning av boutredningsman har någon motsvarande föreskrift icke meddelats. Dylika underrättelser lära alltså redan nu kunna sändas såsom tjänstebrev.

Styrelsen för stadsdomarföreningen har också gjort gällande, att grundsatsen om avgiftsfrihet för flertalet expeditioner i rättegång ej låte sig genomföra utan att man ur stämpeltariffen uteslöte rubriken »Expedition, som icke här ovan är särskilt nämnd». En sådan ändring torde dock icke vara erforderlig. Såsom allmän förutsättning för att en expedition skall kunna stämpelbeläggas lär nämligen gälla att någon begärt eller eljest är skyldig att lösa expeditionen. I den mån sådan skyldighet ej längre föreskrives kommer stämpelplikten alltså automatiskt att bortfalla.

Med hänsyn till vad som stadgats i 19 § lagen den 20 december 1946 (nr 804) om införande av nya rättegångsbalken torde det likaledes vara överflödigt att, i enlighet med vad styrelsen jämväl förordat, i detta sammanhang uttryckligen föreskriva att avgiftsfriheten för häktad skall avse även den, som i annan ordning berövats sin frihet.

Enligt lagen den 20 december 1946 (nr 808) om lagsökning och betalningsföreläggande skall rätten, då ansökan om betalningsföreläggande göres muntligen, »mot stadgad avgift» låta verkställa uppteckning av ansökningen i två exemplar. I överensstämmelse härmed har i utkastet till förordning om ändring i lösenföreläggningen såsom ny rubrik i tariffen under § 3 införts »Uppteckning av muntlig ansökan om betalningsföreläggande» med lösen av 2 kronor. Skånska hovrätten har erinrat, att rubriken borde ändras till att omfatta uppteckning av muntlig ansökan överhuvud. Denna hemställan anser jag mig dock icke böra biträda. Förslaget är nämligen helt betingat av de särskilda regler som gälla för uppteckning av ansökan om betalningsföreläggande. Då det icke torde vara avsett att lösen av 2 kronor skall utgå för båda exemplaren av sådan uppteckning, torde emellertid en formell jämkning böra vidtagas i stadgandet.

Vid sidan av de nya bestämmelserna om rättegångsavgifter ha i promemorian föreslagits vissa ändringar av formell karaktär i syfte att få till stånd en närmare överensstämmelse med föreskrifterna i nya rättegångsbalken. Bland annat har framlagts förslag till sådan jämkning i 20 § stämpelförord-

ningen att därav framgår att jämväl efter processreformens genomförande talan mot hovrätts beslut i anledning av ansökan om återbekommande av erlagd stämpelavgift skall föras genom besvär. Göta hovrätt har hemställt om föreskrift att anspråket redan i hovrätten skall framställas genom besvär i stället för genom ansökan. Jag delar hovrättens uppfattning att en sådan ändring skulle medföra vissa fördelar. Då frågan emellertid torde kräva närmare övervägande, har jag likväl ej ansett mig böra upptaga den till prövning i förevarande sammanhang.

Däremot kan jag i huvudsak tillstyrka de yrkanden som framställts om avgiftsfrihet för protokoll angående förundersökning i brottmål och därmed jämförliga anteckningar. Såsom styrelsen för Sveriges advokatsamfund framhållit torde bestämmelsen i 23 kap. 21 § nya rättegångsbalken, om rätt för den misstänkte eller hans försvarare att på begäran erhålla avskrift av protokoll eller anteckningar från förundersökningen, ej kunna fylla sitt syfte om icke avskriften kan utbeaktas utan kostnad. Även såvitt angår de anteckningar, som förutsatts skola föras vid polisutredningen i sådana fall då förundersökning i egentlig mening icke erfordras, är det uppenbarligen angeläget att den misstänkte eller försvararen kan erhålla dem gratis. Den inkomstminskning som kan uppkomma för det allmänna, om avgiftsskyldigheten eftergives i nu berörda fall, torde icke bli synnerligen stor och lär delvis komma att uppvägas genom att utskriften kan göras på billigare papper och utan iakttagande i övrigt av de särskilda föreskrifter som gälla beträffande avgiftsbelagda expeditioner. På grund av det anförda förordar jag, att bestämmelser om avgiftsfrihet för protokoll och avskrifter av nu ifrågasvarande slag upptagas i 3 § stämpelförordningen och § 15 lösenförordningen. Undantaget från avgiftsplikten torde dock endast böra avse den misstänkte och hans försvarare. Beträffande målsägande eller tredje man torde tillräckliga skäl för befrielse icke föreligga. Styrelsen för Sveriges advokatsamfund har anfört att en åklagare ofta kunde finna anledning att i utredningens intresse utlämna avskrift av förundersökningsprotokoll eller polisrapport till målsägande eller annan. I samband därmed har styrelsen hemställt om föreskrift att frihet från expeditionsavgifter skall föreligga jämväl i dylika fall. Med anledning härav vill jag även i detta sammanhang erinra, att ersättning för en expedition kan utkrävas allenast om mottagaren begärt utskrift eller eljest är skyldig att lösa den. Även utan särskilt stadgande torde alltså vara uppenbart, att varken stämpel eller lösen skall utgå för förundersökningsprotokoll som utlämnas på undersökningsledarens eget initiativ.

Till de förslag som i promemorian framlagts i fråga om tiden för tillhandahållande av domstolarnas expeditioner och rätten att återfå ingivna handlingar är jag för dagen ej beredd att taga slutlig ståndpunkt. Jag torde få tillfälle att senare återkomma till detta spörsmål.

I den mån annat ej framgår av det förut anförda tillstyrker jag i sak de i promemorian framlagda förslagen. Även utformningen av författningstexten lär i stort sett kunna godtagas. På vissa punkter torde dock redaktionell jämkning böra vidtagas.»

Ändringar med anledning av nya aktiebolagslagen.

I den förut omförmälda *promemorian* med utkast till ändringar i stämpel- och lösenförordningarna på grund av processreformen anmärktes, att vissa jämkningar i bestämmelserna om expeditionsavgifter vid domstolarna borde företagas även med anledning av nya aktiebolagslagen. Sålunda borde kallelser och kallelsebrev, som föranleddes av ansökning att få verkställa vinstutdelning eller fusion, jämsättas med kallelser och kallelsebrev i anledning av ansökning om tillstånd att nedsätta aktiebolags kapital. Detta föranledde ändring i 3 § stämpelförordningen samt §§ 3 och 10 lösenförordningen. I samband därmed borde de hänvisningar till vissa paragrafer i aktiebolagslagen som sistnämnda lagrum för närvarande innehöller underkastas redaktionell jämkning.

Patent- och registreringsverket har i skrivelse till Konungen den 7 februari 1947 framhållit, att nya aktiebolagslagen medförde vissa nyheter i fråga om expeditioner från registreringsmyndigheten.

Beträffande vad patent- och registreringsverket i berörda skrivelse anfört tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen, s. 52—54.

Departementschefen har i propositionen i denna del anfört följande:

»Enligt 3 § stämpelförordningen i dess nu gällande lydelse skall stämpelavgift utgå med 2 kronor för kallelse å okända borgenärer i anledning av ansökning om tillstånd att nedsätta aktiebolags kapital. Denna bestämmelse torde böra göras tillämplig även beträffande kallelse i anledning av ansökning om tillstånd att verkställa vinstutdelning eller fusion. Samma paragraf bör därjämte kompletteras på så sätt, att kallelsebrev i anledning av ansökning om tillstånd att verkställa vinstutdelning eller fusion skall — liksom för närvarande gäller i fråga om kallelsebrev i anledning av ansökning om tillstånd att nedsätta aktiebolags kapital — utfärdas fritt från stämpel.

På sätt patent- och registreringsverket föreslagit torde i förevarande paragraf i stämpelförordningen böra införas bestämmelser om stämpelfrihet jämväl för följande slag av expeditioner, som utfärdas av ämbetsverket, nämligen bevis om registrering, tecknat å ordning för aktiebolag (193 § fjärde stycket i 1944 års aktiebolagslag), bevis om registrering, tecknat å protokoll om beslut angående ändring i bolagsordningen (194 § andra stycket), annat i 194 § avsett bevis om registrering, bevis om godkännande, som avses i 190 §, påskrift, varom förmåles i 193 § femte stycket eller 194 § andra stycket, samt underrättelse angående beslut om vägrat godkännande enligt 190 § eller om vägrad registrering av ansökan eller anmälan till aktiebolagsregistret (192 § 3 mom.).»

Stämpelavgiften i vissa utlänningsärenden.

Enligt 3 § stämpelförordningen utgår stämpelavgift för bevis om visering eller uppehållstillstånd, för utlännning — där beviset tecknas å pass eller annan legitimationshandling — med 4, 6 eller 12 kronor, beroende på om viseringen eller tillståndet avser vistelse i riket högst en månad, över en men högst tre månader eller över tre månader, dock att i vissa fall stämpelavgiften utgår med endast en krona. För bevis om arbetsvisering eller arbetstillstånd för utlännning, som särskilt tecknas å pass eller annan legitimationshandling, utgör stämpelavgiften likaledes 4, 6 eller 12 kronor. Samma avgifter uttagas för bevis om ändring i förbehåll, villkor eller föreskrift, som fogats vid visering eller tillstånd och som särskilt tecknats å pass eller annan legitimationshandling, dock endast där ändringen avser tillstånd till återresa till riket; i övriga fall är sådant bevis stämpelfritt. Bevis om tillstånd för utlännning till resa genom eller vistelse i sådana delar av riket, där utlännning icke utan särskilt tillstånd må vistas, är stämpelfritt när beviset meddelas i samband med visering eller uppehållstillstånd och avser samma tid som viseringen eller uppehållstillståndet; i andra fall belägges beviset med stämpel å 4 kronor. Där sådant för vinnande av ömsesidighet eller eljest av särskilda skäl finnes påkallat, äger Konungen beträffande medborgare i visst land eller vissa grupper av utlännningar eller vissa utlännningar förordna, att avgifterna för bevis om visering eller uppehålls- eller arbetstillstånd skola utgå efter andra grunder än förut angivits eller att några avgifter härför icke skola utgå. Slutligen må omnämnas, att bevis om utresetillstånd för utlännning är fritt från stämpel.

I två den 28 mars och den 24 april 1947 dagtecknade skrivelser har *statens utlänningskommission* hemställt om vissa ändringar i stämpel- och lösenförordningarna.

I motiveringen till berörda förslag har utlänningskommissionen bland annat förordat, att för bevis om arbetstillstånd, som tecknades å pass eller annan legitimationshandling, utan att uppehållstillstånd samtidigt meddelats, skulle uttagas en enhetsavgift å fyra kronor. Vidare har kommissionen under punkt 7) föreslagit upphävande av stadgandet i stämpelförordningen om avgiftsfrihet för tillstånd att vistas inom vissa delar av riket i de fall där tillståndet meddelades i samband med visering eller uppehållstillstånd och avser samma tid som viseringen eller uppehållstillståndet.

Departementschefen har beträffande de av *statens utlänningskommission* sålunda föreslagna ändringarna anfört följande:

»De nu gällande bestämmelserna om en differentierad stämpelavgift för bevis om arbetstillstånd för utlännning infördes i stämpelförordningen så sent som år 1942. Då tillräckliga skäl icke synas föreligga att nu frångå denna differentiering, anser jag mig icke kunna tillstyrka utlänningskommissionens förslag i denna del.

I anledning av kommissionens under punkt 7) omnämnda förslag torde de i 3 § stämpelförordningen upptagna bestämmelserna rörande bevis om tillstånd för utlänning till resa genom eller vistelse i sådana delar av riket, där utlänning icke utan särskilt tillstånd må vistas, böra utgå.

Övriga av kommissionen föreslagna ändringar, vilka i huvudsak äro av formell natur, torde böra genomföras.

Vidare torde jag få erinra om att Kungl. Maj:t den 18 april 1947 — i anslutning till en internationell överenskommelse, som avslutats i London den 15 oktober 1946 och som biträts av Sverige — utfärdat kungörelse om rese-dokument för flyktingar. Syftet med resedokumentet är att vissa kategorier flyktingar, som icke innehava hemlandspass, skola få en internationellt erkänd identitetshandling för det fall att de önska resa till annat land. Resedokumentet fyller således för dessa flyktingar samma uppgift som ett resepass för svenska medborgare. Då i fråga om stämpel samma regler böra gälla för dessa båda handlingar, bör i tariffen under 3 § stämpelförordningen införas en rubrik 'Resedokument för flykting' med hänvisning till resepass.»

Stämpelfrågor, föranledda av de nya bestämmelserna om folkbokföring.

Departementschefen har anfört följande.

1:o) Enligt 2 kap. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469) bestämmer länsstyrelsen för varje församling antalet *roteombud* och församlingens indelning i rotar. Under vissa förutsättningar äger länsstyrelsen förordna att roteombud tills vidare icke skola utses. Roteombuden och deras ersättare väljas av vederbörande kommun, men länsstyrelsen äger entlediga roteombud eller ersättare, om vederbörande finnes olämplig för uppdraget. Där så erfordras fastställer länsstyrelsen på framställning av vederbörande kommun eller på eget initiativ instruktion för roteombuden.

Till ledning vid uppdragets fullgörande äger varje roteombud årligen utbekomma en av länsbyrån för folkbokföringen tryckt roteförteckning över fastigheterna, befolkningen och de juridiska personerna inom roten. Pastor i församling, där roteombud ej finnas, äger erhålla en motsvarande förteckning över befolkningen.

Att roteombud medverka vid folkbokföringen är ej blott en kommunal angelägenhet utan även i betydande grad ett statsintresse. Det synes därför rimligt att kommunerna, ombuden och deras ersättare åtnjuta stämpelfrihet för expeditioner i nyssberörda ärenden. Vad angår roteförteckningarna och de motsvarande förteckningar vilka avsetts skola, där roteombud ej finnas, tillhandahållas pastorsämbetena, förutsattes vid folkbokföringsförordningens tillkomst, att kostnaderna skulle belasta statsverket. Vid anmälan i statsrådet den 12 april 1946 av förslag till folkbokföringsförordning anförde jag bl. a., att detta borde gälla även i fråga om magistratsstäder med egen uppbördsförvaltning (prop. 255/1946 s. 267). Detta uttalande lämnades av riksdagen utan erinran. I stämpelförordningen synes därför sådan ändring böra vid-

tagas, att från stämpelavgift befrias *dels* kommun i ärende angående roteombud eller ersättare för roteombud *dels ock* roteombud och ersättare för roteombud i allt vad till deras uppdrag hörer. Stadgande härom torde böra införas i 7 § stämpelförordningen.

2:o) Enligt 20 § folkbokföringsförordningen skall envar i riket kyrkobokförd person, som fyllt femton år, innehava ett *medborgarkort* eller, om han icke är svensk medborgare, ett *främlingskort*. Medborgarkort och främlingskort utfärdas av länsbyrå för folkbokföringen och tillställas vederbörande i tjänstebrev.

Då dessa handlingar böra vara stämpelfria även om handlingarna utfärdas på särskild begäran, torde stadgande därom böra införas i 3 § stämpelförordningen.

3:o) Enligt 71 § 2 mom. andra stycket kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 (nr 801) äger riksbyrån för folkbokföringen på begäran och om det befinnes skäligen utfärda erforderliga betyg för svenskfödd, i bok över obefintliga upptagen person som vistas i utlandet.

Dessa betyg äro, oaktat de utfärdas av annan myndighet än pastorsämbete, att jämställa med prästbevis. Då prästbevis äro stämpelfria synas jämväl ifrågavarande betyg böra undantagas från stämpelplikt. Stadgande härom torde böra införas i 3 § stämpelförordningen.

4:o) Enligt den till 3 § stämpelförordningen hörande tariffen är avskrift eller utdrag av fastighetslängd eller mantalslängd, som rekvireras av kommun för vilken längden är upprättad, fri från stämpel. Annan avskrift av sådan längd stämpelbelägges lika med »Avskrift annan» eller med en krona för varje ark. Såsom »Avskrift annan» torde jämväl avskrift av röstlängd böra stämpelbeläggas. Anmärkas må att sedan kungörelsen den 1 juni 1945 (nr 252) om upprättande av röstlängd för val till riksdagens andra kammare samt av kommunal röstlängd numera upphävts, båda original exemplaren av röstlängden tillhandahållas vederbörande kommun avgiftsfritt.

Avskrift av mantalslängd kan under vissa förutsättningar, för vilka redogöres i det följande, framställas med hjälp av vederbörande länsbyrås tryckande register. Till avskrift av fastighetslängd eller röstlängd kan medelst nämnda register tryckas en stomme, vilken emellertid måste manuellt kompletteras med sådana till längden hörande uppgifter, vilka ej ingå i plåttexten. Det sagda äger tillämpning även i fråga om utdrag av nämnda längder; när det gäller upprättande av utdrag torde dock ofta ett avskrivningsförfarande ur arbetsekonomiska synpunkter vara lämpligare än tryckningsförfarandet.

För närvarande äro endast tryckande register över fysiska personer färdigställda. Register över juridiska personer och över fastigheter komma emellertid att upprättas. I de tryckande registren över fysiska personer äro plåtarna tillsvidare uppställda i den ordning, vari de avtryckts i mantalslängden för året. Textinnehållet aktualiseras emellertid fortlöpande. Plåtarna komma varje år under tredje kvartalet att omsorteras efter personernas aktuella kyrkobokföringsorter och kyrkobokföringsfastigheter. Registren kom-

ma därefter att föras löpande även i sistnämnda hänseende till dess nästa års mantalslängd blivit tryckt. På liknande sätt torde de tryckande registren över juridiska personer och över fastigheter komma att föras.

Mellan avskrift och originalhandling måste full överensstämmelse föreligga. Detsamma gäller i fråga om utdrag, såvitt angår de delar av originalhandlingen som utdraget omfattar. Av det sagda framgår att en avskrift eller ett utdrag av någon av ifrågavarande längder kan framställas med hjälp av det tryckande registret endast om tryckningen sker i omedelbar anslutning till tryckningen av motsvarande originallängd. Sker tryckningen senare men före omsorteringen av det tryckande registret, erhålles en handling vilken i fråga om särskilda textuppgifter, såsom angående civilstånd, postadress m. m., avviker från originallängden. En dylik handling kan dock göra samma tjänst som en avskrift. Å handlingen bör emellertid utmärkas att den icke är en avskrift; den torde lämpligen kunna benämnas »eftertryck». Efter registrens omsortering föreligger ej längre möjlighet att medelst tryckning framställa handlingar med samma person- och fastighetsbestånd som redovisats i de tidigare upprättade längderna.

Huruvida ändring bör ske i fråga om stadgade grunder för utgörande av stämpelavgift i förevarande fall kan tillförlitligen avgöras först sedan det nya folkbokföringssystemet varit i tillämpning någon tid och erfarenhet vunnits om olika på frågan inverkan omständigheter. Avskrift bör sålunda tillsvidare stämpelbeläggas i samma fall som hittills, och stämpel bör uttagas med en krona för varje ark, oavsett om avskriften upprättats manuellt eller medelst adressmaskintryck eller genom båda dessa förfaringssätt i förening. Eftertryck torde i avgiftshänsende böra likställas med avskrift; föreskrift härom bör införas i den nyssnämnda tariffen.

I detta sammanhang bör omnämnas att det vid upprättande av nya formulär för ifrågavarande längder av tekniska skäl visat sig erforderligt att vidtaga en sådan anordning, att varje uppslag i längden sammansättes av två blad; vardera bladet upptager å ena sidan högerdelen av ett uppslag och å andra sidan vänsterdelen av nästföljande uppslag. Vid beräkning av lösen och stämpel har fråga uppstått, huruvida varje sådant blad skall räknas såsom ett ark. Ett dylikt betraktelsesätt torde emellertid ej vara riktigt. Varje ark enligt äldre formulär omfattar två hela uppslag, ett å vardera sidan, och det torde stå bäst i överensstämmelse härmed, att två blad av nyssnämnd beskaffenhet räknas såsom ett ark. Särskild föreskrift härom torde ej erfordras.

5:o) I några fall har det förekommit, att kommun hos länsbyrå beställt avtryckskortregister över kommunens befolkning. Man torde för framtiden böra räkna med dylika beställningar i ökat antal. Därjämte ha landsting rekviderat avtryckskort att användas vid s. k. skärmbildsundersökningar. Det torde därför böra upptagas till bedömande, huruvida och på vad sätt stämpel skall utgå i dylika fall.

För närvarande är det förenat med mera arbete att trycka ett kortregister än en längd. Arbetet kan underlättas genom att till tryckmaskinerna anslutas

vissa särskilda tekniska anordningar. Hittills har det dock ej befunnits nödigt att anskaffa dylika anordningar.

Under de närmaste åren, innan erforderliga uppläggningsarbeten slutförts samt lämpliga arbetsrutiner utprovats och invants, kommer länsbyråernas arbetskaper att vara hårt ansträngd. Tillsvidare bör därför möjligheten att från länsbyrå erhålla kortregister begränsas, särskilt i sådana fall då avskrift av registret beställes av annan än vederbörande kommun eller landsting.

En viss begränsning i rekvisitionerna av kortregistret torde kunna åstadkommas genom att stämpel- och lösenavgifterna fastställas till relativt höga belopp. För kortregister som utlämnas till kommun eller landsting torde lösenavgift böra uttagas med en krona för varje påbörjat 10-tal kort; däremot bör sådant register vara fritt från stämpel. I andra fall torde både lösen och stämpel böra uttagas, lösen med en krona och stämpel med likaledes en krona för varje påbörjat 10-tal kort.

Lösen- och stämpelavgifterna för kortregister torde böra uttagas på det sätt att stämpel åsättes en särskild handling, med vilken registret överlämnas till den som begärt detsamma. Bestämmelse härom torde böra införas i 24 § stämpelförordningen. Därjämte bör i tariffen över stämpelavgifter införas en särskild rubrik, avseende förevarande fall.

6) I 7 § stämpelförordningen torde uttrycket »mantals- och kyrkoskrivningsmål» böra ersättas med uttrycket »mål som avses i 8 kap. folkbokföringsförordningen».

Stämpelfrihet för expeditioner från arbetsmarknadsstyrelsen med underlydande organ.

Departementschefen har anfört följande.

Enligt stämpelförordningen skall stämpel, med i förordningen angivna undantag, utgå å expeditioner, som utfärdas av statsmyndighet. Enligt 1 § skola alla statsmyndigheter, som icke särskilt angivits i nämnda paragraf, hänföras till första avdelningen av den i 3 § intagna tariffen. Jämlikt förordningen den 24 maj 1940 (nr 390) om vissa undantag från stämpelplikt enligt stämpelförordningen äger emellertid stämpelplikt icke rum beträffande expeditioner, som utgå från vissa uppräknade kristidsmyndigheter, däribland statens arbetsmarknadskommission. Med stöd av bemyndigande i samma förordning att medgiva stämpelfrihet beträffande expeditioner från andra kristidsmyndigheter har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 30 december 1940 (nr 1039) förordnat, att stämpelfrihet skall åtnjutas beträffande länsarbetsnämndernas expeditioner.

I proposition (nr 239) till årets riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit inrättande av en arbetsmarknadsstyrelse från och med den 1 januari 1948. Förslaget kan i stort sett sägas innebära att arbetsmarknadskommissionen skall ombildas till ett centralt verk. Arbetsmarknadsstyrelsen skall förutom arbetsmarknadskommissionens nuvarande uppgifter övertaga tillsynen över den

privata arbetsförmedlingen och de erkända arbetslöshetskassorna, vilken för närvarande ankommer på socialstyrelsen. Vidare föreslås att den offentliga arbetsförmedlingen definitivt förstatligas. Den lokala organisationen skall bygga på den nuvarande med länsarbetsnämnder (i Stockholm arbetsnämnd) och arbetsförmedlingsanstalter.

Genomföres den föreslagna omorganisationen, skulle enligt stämpelförordningens nuvarande lydelse arbetsmarknadsstyrelsen och dess underlydande organ komma att hänföras till första avdelningen i förordningens 1 § och stämpelavgift sålunda i princip komma att utgå å expeditioner, som utfärdades av dem. Arbetsmarknadskommissionens förvandling från ett krisorgan till ett centralt ämbetsverk synes emellertid icke böra medföra att stämpelavgift i framtiden skall utgå i sådana ärenden, som hittills ankommit på kommissionen. De ärenden, som skola överflyttas från socialstyrelsen till arbetsmarknadsstyrelsen, torde enligt vad som inhämtats från socialstyrelsen för närvarande knappast föranleda utfärdande av stämpelbelagda expeditioner. Med hänsyn till det anförda synes sådan ändring böra vidtagas i stämpelförordningen att expeditioner i ärenden angående arbetsförmedling och andra ärenden, som handläggas av arbetsmarknadsstyrelsen och lokala arbetsmarknadsorgan, icke skola stämpelbeläggas. Stadgande härom torde böra införas i 7 §. I överensstämmelse med vad som gäller beträffande övriga i denna paragraf från stämpelplikt undantagna ärenden torde stämpelfriheten emellertid icke böra omfatta avskrift och bevis, som på begäran utfärdas till annan än part. Då i enlighet härmed stämpelavgift undantagsvis kan komma att utgå för expedition, som utfärdas av arbetsmarknadsstyrelsen, synes styrelsen i likhet med övriga centrala verk böra upptagas i fjärde avdelningen i 1 § nämnda förordning.

Ändring i anledning av omorganisation av överståthållarämbetet.

I proposition till riksdagen den 7 mars 1947 (nr 192) har Kungl. Maj:t framlagt förslag till viss omorganisation av överståthållarämbetet från och med den 1 januari 1948. Enligt förslaget skola ur ämbetet utbrytas sådana delar som handlägga uppgifter, vilka i övriga större städer ankomma på kommunalt bekostade, fristående organ, nämligen de till skatteverket hörande mantals-, uppbornds- och debiteringsavdelningarna samt poliskammaren. De ur överståthållarämbetet sålunda utbrutna delarna förutsättas skola bilda särskilda kommunala myndigheter med i stort sett samma arbetsuppgifter som i andra större städer ankomma på de lokala skattemyndigheterna, stadsfogdarna och poliskamrarna. Ämbetet i övrigt föreslås skola bilda ett helt statligt överståthållarämbete, omfattande de båda nuvarande kansliavdelningarna samt en nybildad skatteavdelning, å vilken sistnämnda avdelning skola ankomma bl. a. de uppgifter med avseende å taxeringsväsendet, som eljest åvila länsstyrelse.

I 1 § stämpelförordningen upptagas bland annat »skatteverket och polis-kammaren vid överståthållarämbetet» under första avdelningen, medan där- emot »överståthållarämbetets kansliavdelningar» äro upptagna under tredje avdelningen.

Departementschefen har på grund av berörda omorganisation föreslagit, att förordningen måtte ändras med hänsyn till att något omnämnande av överståthållarämbetet eller dess särskilda avdelningar efter omorganisatio- nen icke erfordrades.

Ändring i anledning av införande av allmänna barnbidrag.

I proposition till riksdagen den 11 april 1947 (nr 220) har Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag om allmänna barnbidrag m. m. Enligt förslaget till- kommer det barnavårdsnämnd att besluta, huruvida allmänt barnbidrag skall utgå för visst barn, ävensom fastställa vem som äger uppbära bidraget. I vissa fall skall barnavårdsnämnd äga besluta att själv omhändertaga allmänt barn- bidrag. Över barnavårdsnämnds beslut i ärende angående allmänt barnbi- drag skall klagan få föras hos länsstyrelsen genom besvär. Även om besvär ej anförts, skall länsstyrelsen i vissa fall äga att till omprövning upptaga barnavårdsnämnds beslut. Den som är missnöjd med länsstyrelses beslut i ärende angående allmänt barnbidrag skall äga att anföra besvär däröver hos socialstyrelsen. Över socialstyrelsens utslag skall däremot klagan icke få föras. Lagen föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1947.

Enligt stämpelförordningen skola expeditioner, som utfärdas av länssty- relse eller socialstyrelsen, utom i särskilt angivna undantagsfall beläggas med stämpel.

Departementschefen har föreslagit den ändringen i 7 § stämpelförordning- en, att ärenden angående allmänna barnbidrag borde upptagas bland de ärenden, i vilka frihet från stämpel ägde rum utom beträffande avskrift och bevis, som på begäran utfärdades till annan än part.

Övriga ändringar i stämpelförordningen.

Departementschefen har anfört följande.

Under 3 § stämpelförordningen och § 15 lösenförordningen hänvisas i fråga om bevis, som är avsett att tjäna som underlag för nöjdförklaring, till 2 och 3 §§ lagen den 26 mars 1909 angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag. Då föreskrifterna i sistnämnda båda lagrum numera ersatts av bestämmelser i 8 § lagen den 21 december 1945 (nr 872) om verkställighet av frihetsstraff m. m. bör hänvisning i stället ske till denna paragraf.

Genom proposition den 2 maj 1947 (nr 268) har för riksdagen framlagts förslag om inrättande av ett riksåklagarämbete. Vid bifall till detta förslag torde nämnda nya myndighet böra upptagas under femte avdelningen i 1 §

stämpelförordningen. Samtidigt torde, i anslutning till nya rättegångsbalkens terminologi, orden »nedre justitierevisionen» i denna avdelning böra utbytas mot »högsta domstolen». Motsvarande ändringar böra även ske i lösenförordningen.

Jämlikt beslut vid 1946 års riksdag (proposition nr 244, riksdagens skrivelse nr 455; jämför statsverkspropositionen till innevarande års riksdag bilaga 10 punkt 132) skall från och med den 1 juli 1947 inrättas en särskild överstyrelse för de tekniska högskolorna i riket. Denna nya myndighet torde böra upptagas under fjärde avdelningen i 1 § stämpelförordningen. Jämväl kanslersämbetet för rikets universitet torde böra upptagas i samma avdelning.

I propositionerna nr 67 och 68 till årets riksdag har föreslagits inrättande från och med den 1 juli 1947 av ett nytt centralt förvaltningsorgan, veterinärstyrelsen, för handläggning av de nu till medicinalstyrelsens behandling hörande veterinära ärendena. Därest detta förslag bifalles, torde 1 § stämpelförordningen böra ändras så, att jämväl veterinärstyrelsen upptages bland de till fjärde avdelningen hänfödda statsmyndigheterna.

Vid 1946 års riksdag beslöts inrättandet av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, vilken nämnd enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 december 1946 trätt i verksamhet den 1 januari 1947 (jämför statsverkspropositionen till innevarande års riksdag bilaga 13 s. 10—11). Jämväl denna myndighet torde böra upptagas bland de myndigheter, som ingå i fjärde avdelningen i nyssnämnda paragraf.

Under 3 § stämpelförordningen stadgas stämpelfrihet för bevis, varom förmålas i vissa paragrafer i olika pensionsreglementen. De reglementen, som härvid angivas, ha numera ersatts av nyare reglementen. Då hänvisning till särskilda författningsrum i detta fall torde vara mindre ändamålsenligt, torde den nuvarande bestämmelsen böra utbytas mot en föreskrift med samma sakliga innehåll men utan hänvisning till författningsrum. Samtidigt härmed torde de i stämpeltariffen närmast före nyssnämnda bevis upptagna bestämmelserna om stämpelavgift för bevis om tillstånd att i riket bruka eller föra automobil böra redaktionellt ändras.

Övergången till det nya uppbördssystemet torde böra medföra vissa ändringar i stämpelförordningen. Sålunda bör i 7 § uttrycket »frågor rörande debitering, avskrivning eller restitution av kronoutskylder» utbytas mot uttrycket »frågor som avses i uppbördsförfattningarna». Vidare bör i 10 § 1 mom. andra stycket ordet »uppbördsreglemente» ersättas med ordet »uppbördsförfattningar». I samband härmed må omnämnas, att från något håll satts i fråga, huruvida den lokala skattemyndigheten i stad med egen uppbördsförvaltning d. v. s. kronokamreraren är hänförlig till statsmyndighet, som avses i stämpelförordningen. I detta hänseende lärer gälla, att till den del kronokamreraren fullgör sådana uppgifter, som författningsenligt ankomma på lokal skattemyndighet, kronokamreraren är att betrakta såsom sådan till statsförvaltningen hörande myndighet i stad, varom förmålas i första avdelningen i 1 § stämpelförordningen.

Vad angår ikraftträdandet av de nu förordade ändringarna i stämpelförordningen böra de författningsändringar som föranledas av nya rättegångsbalken och nya aktiebolagslagen uppenbarligen träda i tillämpning den 1 januari 1948. Detsamma gäller de ändringar, som betingas av riksåklagarämbetets och arbetsmarknadsstyrelsens inrättande samt överståthållarämbetets omorganisation. Övriga nya bestämmelser torde böra träda i kraft den 1 juli 1947.

Beträffande de ändringar som äga samband med processreformen torde vissa övergångsbestämmelser vara erforderliga. I den mån handläggningen av ett visst mål eller ärende på grund av föreskrift i promulgationslagen till nya rättegångsbalken alltjämt skall ske enligt nu gällande rättegångsordning, bör tydligen äldre rätt gälla även på förevarande område. I enlighet med vad som skett i ett stort antal andra följdförfattningar till nya rättegångsbalken torde därför böra stadgas, att med avseende å övergången skall i tillämpliga delar gälla vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet. Dessutom torde föreskrift böra meddelas att äldre bestämmelser fortfarande skola lända till efterrättelse i fråga om expeditioner i mål som handlägges av domkapitel. Rättegången vid domkapitlen — vilkas domsrätt avses skola upphöra den 1 januari 1949 — skall nämligen till dess äga rum i samma former som hittills. Enligt ett vid årets riksdag antaget lagförslag (proposition nr 99, riksdagens skrivelse nr 109) skola äldre rättegångsbalken och eljest i äldre lag eller författning meddelade föreskrifter fortfarande gälla även i mål och ärenden som skola upptagas av krigsdomstol. Såsom en övergångsbestämmelse till de nu förordade ändringarna i stämpelförordningen torde därför lämpligen böra stadgas, att äldre bestämmelser alltjämt skola gälla beträffande expeditioner i mål och ärenden, som upptagits av krigsdomstol.

De mest betydelsefulla ändringarna i nu föreliggande proposition äro föranledda av processreformen. Genom den nya rättegångsbalken, som träder i kraft den 1 januari 1948, kommer det hittillsvarande rättegångsförfarandet, som i stor utsträckning är rent skriftligt och som i överrätterna huvudsakligen grundar sig på protokollen vid underdomstolarna, att ersättas med muntligt processförfarande. Då i följd härav några protokoll i rättegångsmål i många fall icke komma att utskrivas för parternas räkning, är det nuvarande systemet för uttagande av rättegångsavgifter i form av expeditionslösen och stämpel — vilket system i främsta rummet bygger på att protokollsutskriften avgiftsbeläggas — icke längre användbart. I stället förordas i propositionen att de rättegångsavgifter, som anses böra avkrävas den rättsökande allmänheten i rättegångsmål enligt den nya processordningen, uttagas huvudsakligen i form av lösen- eller stämpelavgift som debiteras dels stämmningsansökningen och dels domen i målet. I fråga om rättegångsavgifternas storlek må nämnas, att avgiften för stämmningsansökningen föreslås till 10 kronor, vilket belopp skall uttagas och redovisas såsom stämpel. För dom, som meddelas av underrätt, föreslås en grundavgift av 10 kronor

Utskottet.

om domen utfärdas i förenklad form och eljest 20 kronor; och härtill komma enligt förslaget vissa tilläggsavgifter, uppgående till lägst 10 och högst 40 kronor, i sådana fall där domen omfattar mer än ett ark eller där förberedande förhandlingar hållits mer än en sammanträdesdag eller huvudförhandling ägt rum. Samtliga avgifter för dom, som beslutas av underrätt, äro enligt förslaget avsedda att uttagas i form av lösen, och enligt vad i propositionen uttalas, skulle det icke förefinnas någon risk för att sådana befattningshavare vid stadsdomstolarna, som alltjämt åtnjöte sportler, skulle få vidkännas någon minskning av denna inkomst. Beträffande rättegångsavgifterna vid hovrätterna och högsta domstolen föreslås i propositionen, att dessa avgifter skola uttagas såsom stämpelavgift å domen i rättegångsmål. Avgifterna skola enligt förslaget utgå i stort sett enligt samma grunder som för domen vid underrätt, dock att i överrätterna grundavgiften för dom föreslås till lägst 25 kronor och avgiften för sammanträdesdag för huvudförhandling utgår med lägst 30 och högst 50 kronor. Det sålunda föreslagna sättet för rättegångsavgifternas uttagande anser utskottet sig böra tillstyrka. Vad angår de belopp, vilka enligt det i propositionen framlagda förslaget skola uttagas i form av stämpel eller lösen för stämningsansökning och dom i rättegångsmål, har utskottet funnit förslaget härutinnan väl avvägt. Enligt utskottets mening kan det icke anses, att de föreslagna rättegångsavgifterna komma att oskäligt betunga parter som äro skyldiga att utlösa dom i rättegångsmål eller eljest ha intresse av att lösa sådan dom; och å andra sidan torde det kunna antagas, att den föreslagna omläggningen av sättet för rättegångsavgifternas uttagande icke kommer att leda till någon minskning av vare sig statsverkets inkomster av stämpelavgifterna i rättegångsmål eller de lösenintäkter, som författningsenligt tillkomma vissa städer eller vid rådhusrätt anställda befattningshavare. Utskottet tillstyrker förty att de ändringar i rättegångsavgifterna, som i enlighet med det nu anförda erfordras i stämpelförordningen, bliva genomförda. Mot de ytterligare ändringsförslag, som i anledning av processreformen upptagits i föreliggande proposition, har utskottet ej något att erinra.

Övriga ändringar i stämpelförordningen, vilka föreslås i propositionen, äro föranledda av tidigare fattade beslut om ändrade rättsregler på olika områden eller rörande omläggning eller utvidgning av den statliga förvaltningen. Ej heller mot nu berörda ändringar i stämpelförordningen har utskottet funnit anledning till erinran.

Vad härefter angår frågan om ikraftträdandet av det vid propositionen fogade författningsförslaget förordar utskottet den ändringen i nämnda förslag, att ändringarna i de hänseenden, som angivas i *första* stycket av de föreslagna ikraftträdande-bestämmelserna, skola — med nedan angivet undantag — träda i kraft dagen efter den, då författningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Detta uppskov med ikraftträdandet i vissa delar av ändringarna i stämpelförordningen är utan praktisk betydelse.

Såsom nyss antytts bör i ett fall ikraftträdandet regleras på annat sätt,

nämligen såvitt angår bestämmelsen i 7 § om stämpelfrihet i ärenden angående allmänna barnbidrag. Enligt vad utskottet inhämtat har vederbörande lagutskott i utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 220 med förslag till lag om allmänna barnbidrag m. m. hemställt om sådan ändring i det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget, att lagstiftningen om allmänna barnbidrag skall träda i kraft den 1 augusti 1947. Därest detta förslag antages av riksdagen bör jämväl den i 7 § stämpelförordningen upptagna nya bestämmelsen om stämpelfrihet i ärenden angående allmänna barnbidrag träda i kraft den 1 augusti 1947.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förvarande proposition nr 307 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas, antaga följande såsom *utskottes förslag* be-tecknade

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

F ö r s l a g

till

**förordning om ändring i förordningen den 19 november 1914
(nr 383) angående stämpelavgiften.**

Härigenom förordnas, att 1—3 samt 6—8 §§, 10 § 1 mom. samt 19, 20 och 24 §§ förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

I fråga om stämpel till expeditionerna hänföras statsmyndigheterna till följande avdelningar:

Första avdelningen.

Åklagarmyndigheten i Stockholm; magistrater och — — — avdelningar upptagna.

Tredje avdelningen.

Chefsämbeten och — — — och flygvapnet; Kungl. Maj:ts befallningshavande och — — — lantmäterikontor; lantmätare.

Fjärde avdelningen.

Rikets hovrätter; — — — socialstyrelsen; arbetsmarknadsstyrelsen; statens utlänningskommission; — — — riksarkivet; universitetskanslersämbetet; skolöverstyrelsen; överstyrelsen för de tekniska högskolorna; överstyrelsen för yrkesutbildning; — — — skogsstyrelsen; veterinärstyrelsen; riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap.

Femte avdelningen.

Statsdepartementen; högsta domstolen; justitiekanslersämbetet; riksåklagarämbetet; riksdagens justitieombudsman; — — — Kungl. Maj:ts orden.

2 §.

Av de — — — han hörer.

Med domstol avses i denna förordning, förutom allmän domstol, även domstol i jorddelningsmål och vattenmål.

¹ Senaste lydelse se beträffande 1 och 3 §§ 1946:400, beträffande 7 § 1944:452, beträffande 8 § 1944:88, beträffande 10 § 1 mom. 1917:329 samt beträffande 20 § 1946:58.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

	1		2		3		4		5	
	Avd.		Avd.		Avd.		Avd.		Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.

Bevis om uppvisning — — — annan legitimationshandling					fritt					
› om nödfalls- eller sjömansvisering för utlänning, tecknat å pass eller annan legitimationshandling, för vistelse i riket högst en månad.	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
› om uppehållstillstånd för utlänning, tecknat å pass eller annan legitimationshandling:										
för vistelse i riket högst en månad	4	—	—	—	4	—	4	—	4	—
för vistelse i riket över en men högst tre månader	6	—	—	—	6	—	6	—	6	—
för vistelse i riket över tre månader	12	—	—	—	12	—	12	—	12	—
› om arbetstillstånd för utlänning, tecknat å pass eller annan legitimationshandling:										
då samtidigt bevis om uppehållstillstånd utfärdas					fritt					
då bevis om arbetstillstånd eljest utfärdas:										
för tid av högst en månad	4	—	—	—	4	—	4	—	4	—
för tid av mer än en men högst tre månader	6	—	—	—	6	—	6	—	6	—
för tid av mer än tre månader	12	—	—	—	12	—	12	—	12	—
› om ändring i förbehåll, villkor eller föreskrift, som fogats vid visering eller tillstånd, särskilt tecknat å pass eller annan legitimationshandling:										
när ändringen avser tillstånd till återresa till riket, gällande:										
för tid av högst en månad	4	—	—	—	4	—	4	—	4	—
för tid av mer än en men högst tre månader	6	—	—	—	6	—	6	—	6	—
för tid av mer än tre månader	12	—	—	—	12	—	12	—	12	—
eljest					fritt					
Där sådant — — — skola utgå.										
› som erfordras — — —										

› vidiminations-					fritt					
› om registrering, tecknat å ordning för aktiebolag eller stadgar för förening för ekonomisk verksamhet eller å protokoll om beslut angående ändring i sådant bolags ordning eller sådan förenings stadgar eller å framställning om medlems inträde i eller avgång ur sådan förening, så ock annat i 194 § aktiebolagslagen avsett bevis om registrering					fritt					
› om godkännande, som avses i 190 § aktiebolagslagen					fritt					
› lagfarts-, angående — — —										

› om tillstånd att i riket bruka motorfordon eller släpfordon i fall, som sägs i 22 § 1 och 2 mom. motorfordonsförordningen	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
› om tillstånd att i riket föra motorfordon i fall, som sägs i 22 § 5 mom. motorfordonsförordningen	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
› om förlängning av tillstånd jämlikt 22 § motorfordonsförordningen att i riket bruka eller föra motorfordon eller släpfordon	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
› om fastställd pension eller livränta eller rätt till sådan förmån enligt gällande bestämmelser om tjänste- eller familjepension					fritt					
› varom förmåles i 25 § — — — erkända arbetslöshetskassor					fritt					

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

	1		2		3		4		5	
	Avd.		Avd.		Avd.		Avd.		Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
<i>Resolution</i> på ansökning om reglering av priset på elektrisk ström	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—
› eljest innefattande huvudsakligt beslut, tecknad å företedd handling	1	—	—	—	4	—	20	—	40	—
› med rubrik; lika med <i>Utslag under rubrik</i> .										
<i>Röstlängd</i> , avskrift eller eftertryck av, lika med <i>Avskrift</i> , annan.										
<i>Salubrev</i> å — — —										
<i>Styrmansbrev</i>	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—
<i>Stämning</i> , offentlig	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
<i>Tillstånds</i> brev för — — —										
<i>Underrättelse</i> i mål — — — utan konkurs							<i>fri</i>			
› angående beslut om vägrat godkännande enligt 190 § aktiebolagslagen eller om vägrad registrering av ansökan eller anmälan till aktiebolagsregistret eller föreningsregistret							<i>fri</i>			
› angående brist — — —										
› som meddelas — — — till ansökan.							<i>fri</i>			
<i>Utdrag</i> av fastighetslängd; se <i>Fastighetslängd</i> .										
› av mantalslängd; se <i>Mantalslängd</i> .										
› av protokoll; se <i>Protokoll</i> .										
› av straffregister; se <i>Straffregister</i> .										
<i>Utnämningsbrev</i> för — — — från stämpel							<i>fritt</i>			
<i>Utslag under rubrik</i> : meddelat av domstol; efter utslagets beskaffenhet lika med <i>Dom</i> eller <i>Beslut</i> . annat: som utgives till part, vilken utan särskild begäran författningenligt är skyldig att lösa detsamma: första arket	1	—	—	—	6	—	20	—	40	—
varje av de övriga	1	—	—	—	4	—	4	—	10	—
som eljest utgives; lika med <i>Avskrift</i> .										
<i>Vattenbok</i> , utdrag — — —										

6 §.

För de — — — och sigillpenningar.

Utgivas till part vid hovrätt eller högsta domstolen i samma mål flera expeditioner, för vilka skall utgöras särskild stämpelavgift för sammanträdesdagar, skall i fråga om varje sådan expedition utöver den första ske avdrag för vad i nämnda hänseende förut debiterats parten.

7 §.

Från stämpelavgift — — — kronan befriad.

Dessutom äro — — — — samhällets barnavård;

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

domstol eller skiljedomstol, vilken det tillkommer att avgöra tvist mellan stater, eller annat internationellt organ, som tillsatts för behandling av sådan tvist, i mål och ärenden, som handläggas enligt lagen om bevisupptagning åt vissa internationella organ;

fattigvårdssamhällen och — — — rörande vägväsendet;

kommuner i ärenden angående roteombud och ersättare för roteombud;

kyrkor;

pensionsinrättningar;

roteombud och ersättare för roteombud i allt vad till deras uppdrag hörer; sjukkassor, registrerade;

understödsföreningar, registrerade;

utländsk domstol i mål och ärenden, som handläggas enligt lagen om bevisupptagning åt sådan domstol;

ämbets- eller tjänsteman — — — tjänsten; och överförmyndare.

Frihet från — — — periodisk skrift; i mål som avses i 8 kap. folkbokföringsförordningen; i bevillningsmål och mål angående kronans ränta och tionde; i frågor, som avses i uppbördsförfattningarna; i frågor rörande utbetalning av rese- och traktamentsersättning — — — av bostadsförsörjningen; i ärenden angående allmänna barnbidrag; i ärenden angående arbetsförmedling och andra ärenden som handläggas av arbetsmarknadsstyrelsen och lokala arbetsmarknadsorgan; så ock — — — inom yrkesinspektionen.

Konungen äger — — — utländska hamnar.

8 §.

Följande enskilda handlingar skola, även där de äro utfärdade av offentlig myndighet, förses med stämpel på sätt här nedan stadgas.

Andelsbevis i utländskt — — — utländskt aktiebolag.

Ansökning om stämning vid domstol skall, då den inkommer till rätten, förses med stämpel av 10 kronor. Annan ansökning, varigenom mål eller ärende anhängiggöres vid domstol, skall, då den inkommer, beläggas med stämpel av 5 kronor, dock att i vattenmål stämpeln skall utgöra 10 kronor. Därest ansökning om betalningsföreläggande göres muntligen, skall, sedan föreskriven uppteckning verkställt, det exemplar av uppteckningen, som kvarligger hos rätten, likaledes förses med stämpel av 5 kronor.

Vad sålunda stadgats angående stämpelbeläggning skall dock ej äga tillämpning å ansökning i ärende, som i rättens ställe handlägges av inskrivningsdomare eller upptages i förmynderskaps- eller bouppteckningsprotokollet eller rör fråga om ändrade bestämmelser med avseende å villkorlig dom. Ej heller skall stämpel eljest läggas å ansökning om att bliva entledigad från visst uppdrag eller om handlingns intagande i protokoll eller antecknings

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

verkställande i register. Ansökning om förmån, som avses i lagen om fri rättegång, är ock från stämpel fri.

Arrendekontrakt; se *Nyttjanderätt*.

Skuldebrev skall — — — om inteckningsrätt.

Stämningansökning; se *Ansökning*.

Tomträtt; se *Nyttjanderätt till fast egendom*.

Med avhandling — — — av förpliktelse.

10 §.

1. Då stämpelavgift — — — nämnda värde.

I fråga om fast egendoms taxeringsvärde må debetsedel, så upprättad som gällande uppbördsförfattningar föreskriva, äga lika vitsord med av vederbörande tjänsteman utfärdat taxeringsbevis.

Finnes för — — — domarens prövning.

19 §.

Från stämpelavgift enligt detta kap. är kronan befriad. Såvitt angår ansökningar i mål och ärenden vid domstol skall jämväl i övrigt vad i 7 § är stadgat om frihet från stämpel till expeditioner äga motsvarande tillämpning.

Frihet från — — — eller konsularrätt.

20 §.

Vill någon föra talan om återfående av stämpelavgift, som av ämbets- eller tjänsteman debiterats eller i enlighet med dennes tillsägelse blivit erlagd för sådan handling, vars stämpelbeläggning enligt 35 § skall i hovrätt granskas, må dylik talan inom tre år från det ifrågakommen stämpelbeläggning ägt rum väckas i den hovrätt, varunder ämbets- eller tjänstemannen lyder; dock att nämnda tid, där talan grundar sig på förhållande, som tillkommit efter stämpelbeläggningen, räknas från tiden för samma förhållandes tillkomst. Beträffande talan mot hovrättens avgörande gälle vad i rättegångsbalken är stadgat om talan mot hovrätts beslut i mål som väckts vid underrätt. Besvär må anföras, förutom av enskild part, av advokatfiskalen vid hovrätten.

Den, som — — — handlagts vid domstol.

24 §.

Beläggningsstämplar anbringas — — — limmade sidan.

Stämpel till avtryckskortregister, upprättat av länsbyrå för folkbokföringen, skall åsättas särskild handling, med vilken registret överlämnas till beställaren. Sådan handling skall innehålla uppgift angående det antal kort registret omfattar.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

Denna förordning skall träda i kraft den 1 juli 1947, såvitt angår dels bestämmelserna i 1 § under fjärde avdelningen med undantag för bestämmelsen angående arbetsmarknadsstyrelsen, dels bestämmelserna i 3 § om bevis, som avses i 8 § lagen den 21 december 1945 om verkställighet av frihetsstraff m. m. och i 71 § 2. andra stycket kyrkobokföringskungörelsen, ävensom bevis om visering, uppehålls-, arbets- och utresetillstånd, om eftertryck, främlingskort, identitetskort, medborgarkort, register, resedokument och röstlängd samt bevis om tillstånd att i riket bruka eller föra motorfordon och bevis om fastställd pension m. m., dels bestämmelserna i 7 § om roteombud och ersättare för roteombud samt såvitt angår folkbokföringsmål, frågor som avses i uppbördsförfattningarna och ärenden angående allmänna barnbidrag dels ock bestämmelserna i 10 § 1 mom. och 24 §.

(Utskottets förslag.)

Denna förordning skall träda i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, såvitt angår dels bestämmelserna i 1 § under fjärde avdelningen med undantag för bestämmelsen angående arbetsmarknadsstyrelsen, dels bestämmelserna i 3 § om bevis, som avses i 8 § lagen den 21 december 1945 om verkställighet av frihetsstraff m. m. och i 71 § 2. andra stycket kyrkobokföringskungörelsen, ävensom bevis om visering, uppehålls-, arbets- och utresetillstånd, om eftertryck, främlingskort, identitetskort, medborgarkort, register, resedokument och röstlängd samt bevis om tillstånd att i riket bruka eller föra motorfordon och bevis om fastställd pension m. m., dels bestämmelserna i 7 § om roteombud och ersättare för roteombud samt såvitt angår folkbokföringsmål och frågor som avses i uppbördsförfattningarna dels ock bestämmelserna i 10 § 1 mom. och 24 §.

Beträffande bestämmelsen om allmänna barnbidrag skall förordningen träda i kraft den 1 augusti 1947.

I övrigt skall förordningen träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälla i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet. I fråga om expedition i mål som handlägges av domkapitel eller upptagits vid krigsdomstol skola även efter nyssnämnda dag äldre bestämmelser lända till efterrättelse.

Stockholm den 19 juni 1947.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Johan Bärge, Elon Andersson*, Wahlmark, Velander, Sjödahl, Ekman, Frans Ericson, Wehtje, Robert Berg och Näsgård; samt

från andra kammaren: herrar Lövgren, Hagberg i Malmö, Björklund, Hammarlund, Olsson i Gävle, Sundström i Skövde, Andersson i Dunker, Kristensson, Bladh och Jonsson i Malmgrava.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.